

ĐỌC SÁCH VÀ HƯỚNG DẪN ĐỌC SÁCH TRONG THƯ VIỆN VỚI SỰ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN NHÂN CÁCH CỦA THIẾU NHI

LÊ THỊ MINH PHƯƠNG*

Ngày nhận bài: 30/10/2017; ngày sửa chữa: 07/11/2017; ngày duyệt đăng: 16/11/2017.

Abstract: The article points out the importance of reading as well as reading instructions in library to the children's personality development. Also, the article presents some instructions of reading for children in library and then proposes some measures to improve the effectiveness of reading of children.

Keywords: Children's library, reading, book, read instructions.

1. Đặt vấn đề

Sách nuôi dưỡng cho tâm hồn con người, đặc biệt ảnh hưởng mạnh mẽ tới sự hình thành tri thức và nhân cách trẻ em. Đối với giáo dục trẻ em - thế hệ mầm non tương lai của đất nước, sách càng đóng vai trò quan trọng. Thư viện thiếu nhi - nơi tàng trữ và phục vụ sách thiếu nhi với số lượng lớn và chất lượng cao có thể phát huy tác dụng giáo dục thiếu nhi bằng phương tiện sách báo.

Với đặc trưng phản ánh hiện thực khách quan bằng hình tượng nhân vật và ngôn ngữ biểu cảm, phù hợp với tâm lí lứa tuổi thiếu nhi, sách thiếu nhi đã trở thành một phương tiện đặc biệt quan trọng, tác động tích cực tới sự phát triển các phẩm chất đạo đức (đức) cũng như năng lực (tài) - hai mặt cơ bản của nhân cách con người cho các em. Tuy nhiên, sách thiếu nhi sẽ chỉ phát huy tác dụng giáo dục đầy đủ nếu các em biết lựa chọn sách có nội dung tư tưởng tốt, giá trị nghệ thuật cao, hiểu và lĩnh hội tri thức trong sách một cách đúng đắn. Vì vậy, đọc sách và hướng dẫn các em đọc sách là một yêu cầu cấp thiết với tất cả những ai quan tâm tới giáo dục thế hệ trẻ; trong đó có các cán bộ thư viện thiếu nhi.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Đọc sách - thói quen giúp trẻ phát triển nhân cách. Đọc sách là một quá trình tiếp cận và lĩnh hội các giá trị văn hóa được thể hiện trong sách báo, có vai trò hết sức quan trọng trong sự phát triển và hoàn thiện nhân cách trẻ em [1; tr 24]. Đọc sách là một cách thưởng thức văn hóa có chiều sâu, là phương cách tốt nhất để làm giàu vốn liếng ngôn từ, tri thức của con người. Đọc không những giúp trẻ em phát triển trí tuệ và khả năng sáng tạo mà còn giúp trẻ biết "yêu thương" và "chia sẻ", giúp trẻ "nhận biết thế giới" và hình thành nhân cách của trẻ. Trẻ cảm nhận và yêu thế giới, yêu mọi người qua những cuốn sách và những nhân vật trong sách mà trẻ đọc. Qua đọc sách, trẻ cảm nhận được điều tốt -

xấu, người tốt - người xấu... và hành động như những gì trẻ nhận biết: trẻ biết yêu cô Tấm, ghét cô Cám; thích Thạch Sanh, khinh rẻ Lý Thông...

2.2. Hướng dẫn thiếu nhi đọc sách trong thư viện với sự hình thành và phát triển nhân cách của các em. Quá trình phát triển nhân cách thiếu nhi là quá trình lĩnh hội tri thức khoa học, kinh nghiệm xã hội và giá trị văn hóa của nhân loại thông qua các hoạt động khác nhau, trong đó có hoạt động đọc sách. Hướng dẫn đọc sách cho thiếu nhi là hoạt động có ưu thế nhằm phát huy những tác dụng tích cực của sách thiếu nhi, giúp các em trở thành những con người phát triển toàn diện, có lí tưởng và đạo đức, có hiểu biết về khoa học, có kĩ năng lao động, óc thẩm mĩ và sức khỏe; để từ đó trở thành những công dân tốt, những chủ nhân tương lai của đất nước.

2.2.1. Hướng dẫn thiếu nhi chọn sách. Sách báo thiếu nhi rất đa dạng, tuy nhiên không phải cuốn nào cũng phù hợp với các em. Giữa biển sách mênh mông ấy, biết lựa chọn cuốn nào cho phù hợp, có giá trị, đáp ứng thị hiếu, hứng thú đọc là vấn đề quan trọng và cần thiết, nhưng lại không phải dễ dàng, đặc biệt là đối với thiếu nhi - đối tượng chưa có kinh nghiệm, phương pháp đọc sách và kĩ năng đọc sách đúng đắn và phù hợp. Để làm tốt công tác hướng dẫn chọn sách cho thiếu nhi, cán bộ thư viện cần tiếp cận, nắm bắt tâm lí, nhu cầu đọc để chọn sách cho các em phù hợp, giới thiệu cho các em đọc những tài liệu có giá trị thông tin cao, bồi dưỡng kĩ năng, tình cảm như: sách báo khoa học, văn học, lịch sử, những tài liệu góp phần nâng cao kiến thức và kĩ năng học các môn năng khiếu... đồng thời, hướng dẫn các em lựa chọn sách, các thông tin trên mạng theo các công cụ tra cứu trong thư viện.

2.2.2. Hướng dẫn thiếu nhi đọc sách. Đọc sách là hoạt động quan trọng giúp thiếu nhi phát triển trí

* Trưởng Cao đẳng Sư phạm Trung ương

tuệ và nhân cách tốt [2; tr 44]. Cũng như các hoạt động học tập, vui chơi giải trí, đọc sách cần có sự hướng dẫn. Mặc dù có sách tốt, nội dung hấp dẫn những phải biết cách đọc. Trẻ em rất thích sách, nhưng nhiều em vẫn chưa biết cách đọc. Để hình thành phương pháp, kĩ năng đọc sách cho thiếu nhi, cán bộ thư viện cần hướng dẫn các em đọc nhiều chủ đề sách khác nhau; qua đó hướng dẫn các em đọc từ khóa, đọc lướt, đọc chuyên sâu để cảm nhận tác phẩm. Việc hình thành kĩ năng đọc tác phẩm kết hợp với phương pháp lập bảng sơ đồ tư duy (hình cây) sẽ giúp các em nhớ và lĩnh hội các giá trị trong sách một cách tốt nhất. Ngoài ra, để giúp thiếu nhi nâng cao kĩ năng cảm thụ sách, cán bộ thư viện cần hướng dẫn các em cách ghi chép, viết cảm nhận về tác phẩm đã đọc, qua đó nắm bắt được nhu cầu, hứng thú và khả năng cảm thụ tác phẩm của các em.

2.2.3. Xây dựng phong cách ứng xử có văn hóa khi đọc sách. Sách báo là sản phẩm kết tinh của nhân loại, là tài sản quý giá mà thế hệ trước truyền lại cho thế hệ sau. Vì vậy, cán bộ thư viện cần rèn luyện cho các em thói quen giữ gìn cẩn thận sách báo trong khi đọc: không gập gãy sách, bôi bẩn ra sách hay xé rách sách. Làm cho các em ý thức một cách sâu sắc rằng cần phải giữ gìn sách bền lâu để cho nhiều bạn khác được đọc cuốn sách mình yêu thích...

2.3. Một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả đọc sách cho thiếu nhi trong thư viện:

2.3.1. Hoàn thiện mạng lưới thư viện, phòng đọc sách thiếu nhi. Để sách báo có thể đến được với thiếu nhi, trở thành người bạn thân thiết của các em, cần phải phát triển rộng khắp mạng lưới thư viện và phòng đọc sách thiếu nhi trong cả nước như phòng đọc sách thiếu nhi trong các thư viện công cộng, thư viện trường học, phòng đọc sách trong các nhà văn hóa thiếu nhi. Hình thức phục vụ đa dạng, phong phú như phục vụ tại chỗ và phục vụ lưu động.

2.3.2. Cần có sự phối hợp giữa Nhà trường - Gia đình - Xã hội và thư viện. Gia đình là nơi đặt viên gạch đầu tiên trong việc hình thành nhân cách con người. Giáo dục gia đình có vai trò quan trọng đến quá trình lớn lên và hình thành nhân cách trẻ em. Do vậy, thư viện cần phối hợp chặt chẽ với gia đình sớm hình thành niềm đam mê đọc sách, thói quen đọc sách và văn hóa đọc sách lành mạnh ngay từ nhỏ. Thư viện cần tổ chức các chương trình giới thiệu chuyên đề hướng dẫn lựa chọn sách, rèn luyện phương pháp đọc, xây dựng kĩ năng thói quen đọc sách... với sự tham gia của các bậc phụ huynh. Bên cạnh đó, thư viện cũng cần phối hợp chặt chẽ với

nhà trường trong việc hướng dẫn thiếu nhi đọc sách vì hoạt động chủ đạo của lứa tuổi này học tập, nhà trường là nơi tổ chức hoạt động học tập cho các em và có ảnh hưởng rất lớn tới quá trình phát triển của các em. Nhiều hoạt động tập thể thư viện tổ chức sẽ không có hiệu quả nếu không có sự tham gia tích cực của các thầy cô giáo.

Ngoài ra, các hoạt động hướng dẫn đọc trong thư viện sẽ có hiệu quả hơn nếu được sự trợ giúp của các tổ chức xã hội khác bởi đối tượng bạn đọc thiếu nhi chịu sự tác động của nhiều lực lượng xã hội, nếu không đạt được sự đồng thuận, sự quan tâm chung thì ngành thư viện khó có thể hoạt động được.

2.3.3. Nâng cao chất lượng xuất bản sách thiếu nhi. Muốn nâng cao chất lượng sách báo xuất bản cho thiếu nhi, các nhà xuất bản cần phải nắm vững nhu cầu và thị hiếu của các em bằng các hình thức như trao đổi trực tiếp với các em để biết được mong muốn cũng như nguyện vọng của các em; từ đó định hướng cho việc sáng tác cũng như xuất bản sách cho thiếu nhi đạt hiệu quả cao. Ngoài ra, các nhà xuất bản còn có thể trao đổi lấy ý kiến với các bậc phụ huynh, các nhà giáo dục, giới phê bình nghiên cứu văn học để cho ra đời những tác phẩm thực sự có giá trị và bổ ích với thiếu nhi.

2.3.4. Nâng cao trình độ của cán bộ thư viện thiếu nhi. Cán bộ thư viện cần chủ động học tập, trau dồi kiến thức, kĩ năng chuyên môn về tổ chức thư viện thiếu nhi trong các nhà thiếu nhi; nâng cao kĩ năng tin học, nói chuyện trước đám đông, kĩ năng tổ chức các mô hình hoạt động thư viện thiếu nhi... Đồng thời, Ban lãnh đạo cần tạo điều kiện để cán bộ thư viện làm đúng công tác chuyên môn, bố trí cán bộ thư viện phục vụ lâu dài trong thư viện.

3. Kết luận

Sách báo có tác dụng rất lớn trong việc giáo dục thiếu nhi. Việc tạo thói quen đọc sách và hướng dẫn đọc sách trong thư viện có vai trò vô cùng quan trọng trong việc hình thành và phát triển nhân cách cho các em. Để phát huy tác dụng của sách, báo trong giáo dục trẻ cần có sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ giữa Nhà trường - Gia đình - Xã hội và thư viện. Chỉ có như vậy, sách thiếu nhi và thư viện mới thực sự đóng vai trò tích cực trong sự nghiệp "trồng người", sự nghiệp giáo dục nhân cách thế hệ trẻ của đất nước. □

Tài liệu tham khảo

[1] Trần Thị Minh Nguyệt (2006). *Hướng dẫn thiếu nhi đọc sách trong thư viện*. NXB Giáo dục.

(Xem tiếp trang 164)

FlatScope là một phần của sáng kiến của cơ quan quốc phòng Mỹ (DARPA) nhằm tạo ra một giao diện thần kinh độ phân giải cao. Nếu các công nghệ như kính hiển vi dẫn đến một cách nhanh chóng giải thích hoạt động của nơron, nên có thể tạo ra cảm biến, gửi dữ liệu nghe nhìn tới não và tiếp nhận hiệu quả các giác quan bị thiếu. Tuy nhiên, dù có bất kì sự đột phá nào ở cấp độ này thì vẫn còn một chặng đường dài để có thể áp dụng vào thực tế. Hiện nay, FlatScope mới chỉ tồn tại ở dạng nguyên mẫu, hi vọng sẽ đẩy lùi tình trạng mù và điếc của con người.

2.4. Lựa chọn công nghệ hỗ trợ phù hợp với người điếc và người khiếm thính. Hiện nay, có nhiều công nghệ được tạo ra để hỗ trợ người điếc và người khiếm thính trong cuộc sống và học tập. Các công nghệ bao gồm phần cứng và phần mềm, có bản quyền hoặc miễn phí trên mạng internet.

Sự lựa chọn dụng cụ hỗ trợ phụ thuộc vào mỗi cá nhân và các kì vọng mà họ muốn đạt được. Dưới đây là một số gợi ý trong việc lựa chọn công nghệ phù hợp:

- **Chọn thiết bị phù hợp với khuyết tật.** Tùy theo mức độ khiếm khuyết về chức năng nghe sẽ có cách lựa chọn thiết bị khác nhau. Thông thường, họ cần có sự tư vấn của bác sĩ chuyên khoa.

- **Phù hợp với khả năng tài chính:** Giá thành của các thiết bị thường là vấn đề mà người điếc cần cân nhắc khi lựa chọn mua, cần chọn thiết bị có giá phù hợp.

- **Chọn công nghệ của các hãng có uy tín:** Các hãng sản xuất có uy tín thường có chính sách bảo hành và hỗ trợ khách hàng tốt, người dùng yên tâm khi sử dụng thiết bị. Các công nghệ thường xuyên thay đổi, do đó nên chọn các công nghệ mới và phù hợp nhất.

- **Chọn công nghệ dễ sử dụng và thao tác:** Các thiết bị công nghệ dễ sử dụng sẽ gây hứng thú và mang lại hiệu quả tốt cho người điếc.

- **Tận dụng các thiết bị thông dụng và phần mềm phí:** Các thiết bị như điện thoại, máy tính tương đối phổ biến với nhiều phần mềm như: Facebook, email, Zalo, Viber,... miễn phí. Người khiếm thính và người điếc nên sử dụng các thiết bị công nghệ này.

3. Kết luận

Chúng ta đang sống trong thời kì phát triển của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, sẽ có nhiều công nghệ hỗ trợ cho người điếc và người khiếm thính ra đời. Đã có nhiều nghiên cứu ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông, công nghệ hỗ trợ cho người điếc và người khiếm thính và đã chỉ ra rằng công nghệ này đóng vai trò quan trọng trong cộng đồng người điếc.

Có thể thấy, công nghệ đã hỗ trợ, giúp họ tự tin hơn trong giao tiếp, thúc đẩy học tập và tham gia hòa nhập với cộng đồng. Hơn nữa, công nghệ hỗ trợ giúp người điếc và người khiếm thính vượt qua những thách thức, giảm bớt sự mặc cảm, tăng động lực, tạo ra sự bình đẳng và cải thiện kết quả học tập. Tiềm năng của công nghệ hỗ trợ cho người điếc vẫn còn và có nhiều triển vọng trong tương lai. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Cục Bảo trợ xã hội (2016). *Tổng kết năm 2016 và phương hướng nhiệm vụ năm 2017 của Ủy ban Quốc gia về Người khuyết tật Việt Nam.*
- [2] Quốc hội (2010). *Luật Người khuyết tật.*
- [3] Nguyễn Thị Hoàng Yến (2007). *Đại cương về Giáo dục trẻ khiếm thính.* NXB Đại học Sư Phạm.
- [4] Piyush Patil, Jayesh Prajapat (2017). *IOT Based Real Time Communication for Deaf People.* International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology, Vol. 6, Issue
- [5] Chính phủ (2012). *Đề án trợ giúp người khuyết tật giai đoạn 2012-2020.*
- [6] Chính phủ (2011). *Nghị định số 43/2011/NĐ-CP, ngày 13/6/2011 của Chính phủ quy định về việc cung cấp thông tin và dịch vụ công trực tuyến trên trang thông tin điện tử hoặc cổng thông tin điện tử của cơ quan nhà nước.*
- [7] Bộ Khoa học và Công nghệ - Bộ Lao động - Thương binh Xã hội (2015). *Thông tư Liên tịch số 19/2015/TTLT-BKH-CN-BLĐTBXH.*

ĐỌC SÁCH VÀ HƯỚNG DẪN ĐỌC SÁCH...

(Tiếp theo trang 188)

- [2] Đỗ Hữu Dư (1994). *Sổ tay thư viện thiếu nhi.* NXB Văn hóa Thông tin.
- [3] Trần Thị Minh Nguyệt (1998). *Đọc sách và sự phát triển nhân cách của thiếu nhi.* Tạp chí Đại học và Giáo dục chuyên nghiệp, số 135/1998, tr 44.
- [4] Kirstin Bostelmann - Vivien Heller (2007). *Tăng cường và hỗ trợ giao tiếp.* NXB Đại học Huế.
- [5] Ngô Công Hoàn (1995). *Tâm lý học trẻ em lứa tuổi mầm non (lứa tuổi từ lọt lòng đến 6 tuổi).* Tài liệu tham khảo dành cho các hệ đào tạo giáo viên ngành Giáo dục mầm non. Hội đồng đào tạo ngành sư phạm nhà trẻ mẫu giáo.
- [6] Nguyễn Anh Tuyết - Nguyễn Thị Như Mai - Đinh Thị Kim Thoa (2007). *Tâm lý trẻ em lứa tuổi mầm non.* NXB Đại học Sư phạm.
- [7] Nguyễn Ánh Tuyết (2005). *Giáo dục mầm non - Những vấn đề lí luận và thực tiễn.* NXB Đại học Sư phạm.